

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κατάσταση της κοινωνίας των πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια»

(2006/C 195/23)

Με επιστολή της στις 14 Ιουνίου 2005, η Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κα Margot WALLSTRÖM, ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, βάσει του άρθρου 262 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα: «Η κατάσταση της κοινωνίας των πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια»

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 27 Μαρτίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ.

Κατά την 427η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 17 και 18 Μαΐου 2006 (συνεδρίαση της 17ης Μαΐου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 95 ψήφους υπέρ, καμία κατά και 1 αποχή.

Η ακόλουθη γνωμοδότηση συνάδει με το άρθρο 9 του Πρωτοκόλλου της συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και αποτελεί απάντηση στο αίτημα της Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κας Margot Wallstrom για την κατάρτιση Γνωμοδότησης σχετικά με την Κατάσταση της Κοινωνίας των Πολιτών (ΚτΠ) στα Δυτικά Βαλκάνια προκειμένου να συμβάλει στις στρατηγικές εκτιμήσεις της στα πλαίσια της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (SAP).

Η παρούσα γνωμοδότηση στοχεύει:

- Να βοηθήσει την Επιτροπή και το Συμβούλιο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο να επεξεργαστούν και να εφαρμόσουν πολιτικές, που θα βασίζονται σε στέρεο έδαφος και θα εξυπηρετούν πραγματικούς και μετρήσιμους στόχους.
- Να δώσει τη δυνατότητα στην ευρωπαϊκή κοινή γνώμη να κατανοήσει αυτές τις πολιτικές καλύτερα ώστε να αντιληφθεί τα θετικά στοιχεία της ΕΕ και να στηρίξει αυτές τις πολιτικές συνειδητά.
- Να καταστήσει ευχερέστερη την αξιολόγηση, άρα και τη βελτίωση ή την αναθεώρηση των εφαρμοζομένων πολιτικών και δράσεων εφόσον χρειαστεί, στο βαθμό που οι στόχοι τους είναι σαφείς και αδιαμφισβήτητοι, κυρίως όσον αφορά τους άμεσους αποδέκτες τους.
- Να βελτιώσει την εικόνα της ΕΕ και να αυξήσει το κύρος της διεθνώς, αλλά κυρίως στα πολύπαθα Δ. Βαλκάνια αποδεικνύοντας ότι αφουγκράζεται τις επείγουσες και ουσιαστικές ανάγκες των λαών της περιοχής, προσφέροντας τις γνώσεις που θα βοηθήσουν στην ευημερία τους.
- Να καταδείξει τον ρόλο που μπορεί να παίξει στην περιοχή η ΕΟΚΕ ως γέφυρα μεταξύ των Ευρωπαϊκών οργανώσεων της ΚτΠ και τις τοπικές αντίστοιχες οργανώσεις.

1. Επιτελική Σύνοψη

1.1 Επισημάνσεις ΕΟΚΕ

- Η ΕΕ έχασε σε διεθνές και τοπικό επίπεδο ένα σημαντικό κομμάτι της αξιοπιστίας της κατά τη διάρκεια της Γιουγκοσλαβικής κρίσης με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται στην περιοχή ως

ένας πολιτικά αδύναμος διεθνής παράγοντας που εξακολουθεί να μη γνωρίζει πλήρως την πραγματική κατάσταση στα Δ. Βαλκάνια και να μην μπορεί να συντονίσει τους διαφόρους φορείς του.

- Σε αρκετές περιοχές των Δ. Βαλκανίων, με ιδιαίτερη έμφαση στο Κόσσοβο, δεν έχει εμπεδωθεί το αίσθημα ασφάλειας ενώ οι εθνοτικές διαφορές μπορούν, ανά πάσα στιγμή, να προκαλέσουν σφοδρή οξύτητα στα Δ. Βαλκάνια.
- Η Ένωση Σερβίας και Μαυροβούνιου δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στις προσδοκίες για τη δημιουργία μιας δημοκρατικής Ένωσης Κρατών.
- Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κόσσοβο αποτελούν πολιτειακά μορφώματα (κατασκευές), τα οποία έχουν επιβληθεί από τους διεθνείς οργανισμούς και δεν είναι βέβαιο ότι θα διατηρηθούν στον χρόνο.
- Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης θεωρούνται βασικά και μη διαπραγματεύσιμα.
- Ο καταλληλότερος δρόμος για την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης σχετικής ευρωπαϊκής στρατηγικής περνά μέσα από την ΚτΠ και τις οργανώσεις της, η οποία έχει αρχίσει δειλά να παίζει τον ρόλο της.
- Οι χώρες των Δ. Βαλκανίων χρειάζονται συνεχή, άμεση και σοβαρή ενίσχυση, τόσο σε επίπεδο τεχνογνωσίας όσο και σε οικονομικό επίπεδο (στήριξη των άμεσων και έμμεσων ξένων επενδύσεων).
- Υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης πολυφωνικού και πολυμερούς διαλόγου και της δημιουργίας δημοκρατικού νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας της ΚτΠ.
- Είναι άμεση προτεραιότητα η πάταξη της διαφθοράς και η ανάδειξη της δικαστικής εξουσίας σε στηρίγμα της κοινωνίας.

- Απαιτείται η χρηματοδότηση των οργανώσεων της ΚτΠ.

- Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη σύσταση Μεικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών, όταν είναι ώριμες οι συνθήκες, με όλα τα Κράτη της περιοχής των Δ. Βαλκανίων.

1.2 Ο ρόλος και οι ευθύνες της ΕΟΚΕ

- Η ΕΟΚΕ θεωρεί εαυτήν ιδιαίτερα κατάλληλη, με σημαντική τεχνογνωσία και αξιόλογους ανθρώπινους πόρους, για να παίξει έναν πιο ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη των παραπάνω πολιτικών, γεγονός που πιστοποιείται με τη σημαντική της πρωτοβουλία να οργανώσει το 2006, στην έδρα της Forum, με τη συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών των Δυτικών Βαλκανίων.
- Προτίθεται να παράσχει τις καλές της υπηρεσίες, εφόσον της ζητηθεί, ώστε να φέρει σε επαφή τις οργανώσεις της ΚτΠ των Δ. Βαλκανίων με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές.
- Μπορεί να αξιοποιηθεί από την Επιτροπή για τη διοργάνωση τοπικών ενημερωτικών συναντήσεων με την κοινωνία των πολιτών σε θέματα ειδικού ενδιαφέροντος και να καταστεί γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ αυτής και των διεθνών οργανισμών όπως το Δ.Ν.Τ, η Διεθνής Τράπεζα, η ΕΤΕπ κλπ.
- Σε συνεργασία με την ΕΕ οφείλουν να σχεδιάσουν, να υποκινήσουν και να υποστηρίξουν συστηματικές αναλύσεις — μελέτες για την κοινωνική κατάσταση στα Δ. Βαλκάνια και την πρόοδο της ΚτΠ.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά και προτείνει:

- A) Στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές δυνάμεις των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων:
- Συνιστά στις χώρες των Δ. Βαλκανίων να προσεγγίσουν με μεγαλύτερη ένταση το κοινοτικό κεκτημένο, οι δε κυβερνήσεις τους να επιταχύνουν τις προσπάθειες εκδημοκρατισμού.
 - Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να επιδείξουν ιδιαίτερο σεβασμό στις εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες.
- B) Στα πολιτικά όργανα της Ένωσης:
- Η Επιτροπή, να εντίνει τις προσπάθειες ολοκλήρωσης των διαδικασιών των συμφωνιών σταθεροποίησης και σύνδεσης με τα υπόλοιπα κράτη της περιοχής και να επιδείξει ισχυρότερη πολιτική βούληση και καλύτερο συντονισμό των πολιτικών και συμβουλευτικών της οργάνων για την προώθηση όλων των θεμάτων της Ατζέντας Θεσσαλονίκης.
 - Η ΕΟΚΕ θεωρεί την Παιδεία ως το σημαντικότερο πεδίο στήριξης και ανάπτυξης των κοινωνιών των Δυτικών Βαλκανίων.
 - Οριστική διευθέτηση του θέματος της κρατικής υπόστασης του Κοσόβου είναι ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια, την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή.

— Η ΕΕ να προχωρήσει και σε αξιολόγηση των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά το καταστατικό και τους σκοπούς τους.

Γ) Στις γειτονικές με τα Δυτικά Βαλκάνια χώρες-μέλη της Ένωσης και στις ευρωπαϊκές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

— Οι χώρες μέλη της Ε.Ε. να αναλάβουν δράσεις ενίσχυσης της ΚτΠ.

2. Ιστορική προσέγγιση της κατάστασης της ΚτΠ στα Δυτικά Βαλκάνια

2.1 Εξετάζοντας την Κοινωνία των Πολιτών⁽¹⁾ στην περιοχή των Βαλκανίων, η Γνωμοδότηση επικεντρώνεται στις ακόλουθες χώρες: Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Κροατία, ΠΓΔΜ και Σερβία και Μαυροβούνιο, στις οποίες περιλαμβάνεται και το Κόσοβο σύμφωνα με το Ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 1244.

2.2 Στη Διάσκεψη Κορυφής της Θεσσαλονίκης (Ιούνιος 2003), η ΕΕ επιβεβαίωσε τη δέσμευσή της για την ενσωμάτωση στην Ένωση των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων⁽²⁾, όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν. Η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης (Stabilisation and Association Process — SAP) εμπλουτίστηκε με νέα μέσα για τη στήριξη των μεταρρυθμιστικών διεργασιών. Προσδιορίστηκαν οι βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες προτεραιότητες και το 2004 εγκρίθηκε η πρώτη δέσμη ευρωπαϊκών εταιρικών σχέσεων.

2.3 Ωστόσο, οι πολιτικές συνθήκες στην περιοχή παραμένουν ασταθείς. Η αστάθεια αυτή εκφράζεται με την μη επίλυση, ακόμη, του ζητήματος για το τελικό καθεστώς του Κοσοβοπεδίου, τη ρευστή κατάσταση στις σχέσεις Σερβίας — Μαυροβουνίου και την αργή πρόοδο στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η οποία ανά πάσα στιγμή μπορεί να ανακοπεί.

2.4 Οι αποστολές της Ομάδας Επαφής της ΕΟΚΕ στην Κροατία, στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (21-22 Μαρτίου 2005), στη Σερβία και στο Μαυροβούνιο (26 Μαΐου 2005), στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και στην Αλβανία ανέφεραν μια θετική ανταπόκριση στο υπό την ΕΟΚΕ διοργανωμένο Forum της Κοινωνίας των Πολιτών, αλλά έδωσαν έμφαση στις δυσκολίες για την πραγματοποίηση ενός εποικοδομητικού κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου των οργανώσεων της ΚτΠ λόγω έλλειψης μιας πραγματικά αντιπροσωπευτικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων αλλά και της απουσίας πιστοποίησης και αυθεντικότητας⁽³⁾ ορισμένων οργανώσεων, οι οποίες εμφανίζονται ως εκπρόσωποι της ΚτΠ. Η αλληλεπίδραση μεταξύ κυβερνήσεων και Κοινωνίας των Πολιτών έχει αυξηθεί βαθμιαία. Δεν έχει φθάσει όμως ακόμη στο αναγκαίο λειτουργικό επίπεδο, το οποίο επιφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα και συνέργειες.

⁽¹⁾ Στο έγγραφο αυτό, σύμφωνα με τις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, ΚτΠ θεωρούνται: 1. Οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων, 2. Αντιπροσωπευτικές οργανώσεις άλλων οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων, 3. Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), 4. Οι Οργανώσεις βάσης, 5. Οι Θρησκευτικές Ενώσεις.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ: «Προαγωγή της συμμετοχής των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΝΑΕ) – Εμπειρίες και μελλοντικές προκλήσεις» – Εισηγητής: C. Wilkinson (ΕΕ C 208 της 03.09.2003, σελ. 82)

⁽³⁾ Ο ρόλος και η συμβολή της οργανωμένης Κοινωνίας των Πολιτών στην ευρωπαϊκή οικοδόμηση (ΕΕ αριθ. C 329 της 11.11.1999) και η Οργανωμένη Κοινωνία των Πολιτών και η Ευρωπαϊκή Διακυβέρνηση – Συμβολή της ΟΚΕ στην επεξεργασία της Λευκής Βίβλου (ΕΕ αριθ. C 193 της 10.7.2001)

2.5 Η αδυναμία των δημοκρατικών θεσμών, το πολιτικό περιβάλλον και η κατάσταση της ασφάλειας στις χώρες της περιοχής, δεν επέτρεψαν μέχρι σήμερα έναν δομημένο κοινωνικό διάλογο με ανεξάρτητους και αντιπροσωπευτικούς κοινωνικούς εταίρους, ο οποίος πρέπει να προέλθει από τον εσωτερικό προβληματισμό των τοπικών κοινωνιών και στη συνέχεια να στηριχθεί από την ΕΕ, η οποία έχει πλούσια εμπειρία και τεχνογνωσία.

2.6 Η παρούσα Γνωμοδότηση στηρίζεται στην πορεία της Συμφωνίας της Συνόδου Κορυφής του Ζάγκρεμπ (Νοέμβριος 2000), της Ατζέντας της Θεσσαλονίκης (Ιούνιος 2003) και όλων των λοιπών πρωτοβουλιών που ελήφθησαν από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την περιοχή με έντονο προσανατολισμό στα οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά και πολιτισμικά θέματα.

2.7 Η κατάσταση που επικρατεί σήμερα στις εν λόγω Οργανώσεις της ΚτΠ δεν έχει διαφοροποιηθεί αισθητά από αυτήν που περιγράφεται στην προηγούμενη Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με τίτλο: «Ο ρόλος της Κοινωνίας των Πολιτών στα πλαίσια της νέας στρατηγικής για τα Δ. Βαλκάνια»⁽⁴⁾. Η κατάσταση αυτή μπορεί να περιγραφεί επιγραμματικά ως εξής:

- Συνεχής και επίπονη προσπάθεια των συνδικαλιστικών οργανώσεων να διαδραματίσουν το νέο ρόλο τους μέσα σε ελεύθερα διαρθρωμένες οικονομίες και κοινωνίες, όπου ο ιδιωτικός τομέας παίζει ένα σύγχρονο αναπτυξιακό ρόλο,
- Προσπάθειες απεγκλωβισμού των εργοδοτικών οργανώσεων από τον εναγκαλισμό της κρατικής εξουσίας, ο οποίος στο παρελθόν προέρχονταν από το κράτος — ιδιοκτήτη, ενώ με τις νέες συνθήκες, από τον ιδιόμορφο ρόλο που έπαιξε το κράτος μετά την κατάρρευση των προηγούμενων καθεστώτων στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων και στη δημιουργία νέων επιχειρηματιών, οι οποίοι χρηματοδοτήθηκαν γενναϊόδωρα από τις διεθνείς χρηματοδοτήσεις,
- Πολυσχιδής αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις μη αποτελεσματική δράση, η οποία απαιτεί μεγαλύτερο συντονισμό συνεργασίας.

2.8 Η γενικότερη κοινωνική κατάσταση στην περιοχή παραμένει προβληματική. Παρά τα βήματα προόδου που έχουν γίνει, δεν υπάρχει ακόμη εμπέδωση των κοινωνικών και πολιτικών θεσμών και δομών. Ο πόλεμος δημιούργησε ισχυρότατες ρήξεις που δεν έχουν γεφυρωθεί μέχρι σήμερα. Συνεπώς οι σχετικές προσπάθειες που έχουν αναληφθεί από τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς, δεν είχαν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, κάτι που μεταξύ των άλλων οφείλεται και στην έλλειψη ενιαίου μοντέλου κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου των οργανώσεων της ΚτΠ στο οποίο οι διάφορες ομάδες και οργανισμοί της ΚτΠ πρέπει να έχουν διακριτούς και εντελώς σαφείς ρόλους ως προς τα δικαιώματα, τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις τους.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ: «Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για τα δυτικά Βαλκάνια» - Εισηγητής: R. Confalonieri (ΕΕ C 80 της 30.03.2004, σελ. 158) και Προαγωγή της συμμετοχής των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (NAE) – Εμπειρίες και μελλοντικές προκλήσεις - Εισηγητής: C. Wilkinson (ΕΕ C 208 της 03.09.2003, σελ. 82)

3. Γενική κατάσταση των οργανώσεων της ΚτΠ

3.1 Κοινωνικοί Εταίροι

Με τη σύναψη των συμφωνιών απελευθέρωσης των συναλλαγών στην περιοχή αυτή, χρειάζεται πλέον να θεσμοθετηθεί η εκπροσώπηση στην περιοχή από τους κοινωνικούς εταίρους και, συγχρόνως, να δημιουργηθούν μη κατακερματισμένες δομές εκπροσώπησης σε εθνικό επίπεδο.

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα για τη δημιουργία υποδομής είναι ζωτικής σημασίας⁽⁵⁾, ιδιαίτερα στην περίπτωση των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των ενώσεων των εργοδοτών που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια. Οι βέλτιστες πρακτικές για τη διαπεριφερειακή συνεργασία είναι αναγκαίες δεδομένου ότι, καθώς οδεύουμε προς μια ενιαία συμφωνία απελευθέρωσης των συναλλαγών το 2006, οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν τα περιφερειακά ζητήματα διαμέσου της συνεργασίας.

Η συμμετοχή του δημόσιου τομέα στις εν λόγω χώρες συχνά προϋποθέτει επίπονη προσπάθεια και ο διάλογος δημόσιου — ιδιωτικού τομέα πρέπει να διασφαλιστεί και να προαχθεί.

3.2 Λοιπές Οργανώσεις

Οι ήδη υπάρχουσες Οργανώσεις της ΚτΠ στις εν λόγω χώρες μπορούν να συμπεριληφθούν στις εξής τέσσερις γενικές κατηγορίες: α) Οργανώσεις που αναδείχθηκαν από την πάλι κατά των προηγούμενων καθεστώτων, β) ΜΚΟ οι οποίες λειτουργούν εξ ολοκλήρου χάρη σε δωρεές και δημιουργήθηκαν για να ολοκληρώσουν Προγράμματα της Διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας, γ) εξαιρετικά εξειδικευμένες οργανώσεις που ασχολούνται συνήθως με τις πιο ευπαθείς ομάδες και δ) Αγροτικές Ενώσεις.

Η βιωσιμότητα των οργανώσεων αυτών και η ανεξαρτησία των δωρητών τους είναι τα σημαντικότερα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο άμεσο μέλλον. Από την πρώτη κατηγορία, η οποία περιλαμβάνει στις περισσότερες περιπτώσεις ΜΚΟ με πιο μακροχρόνια λειτουργία και άμεση συμμετοχή στον πολιτικό διάλογο, προέκυψαν οργανώσεις ευρέως αναγνωρισμένες, οι οποίες όμως αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα οικονομικής βιωσιμότητας. Οι Οργανώσεις της δεύτερης κατηγορίας είναι πολύ λιγότερο γνωστές και εξαιρετικά πολυάριθμες και μοιάζουν σαν να δημιουργήθηκαν για να ανταποκριθούν στις εκπεφρασμένες επιθυμίες του συνόλου των δωρητών τους. Είναι βέβαιο ότι, ελλείψει δωρητών, η πλειοψηφία των οργανώσεων αυτών θα εξαφανιστεί.

Η δημιουργία υποδομής και η συνεργασία, τόσο μεταξύ των Οργανώσεων της ΚτΠ όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, είναι ζητήματα που χρήζουν αντιμετώπισης· ωστόσο, το σημαντικότερο ζήτημα συνίσταται στη γεφύρωση του μείζονος χάσματος που κάνει την εμφάνισή του καθώς τα διεθνή κονδύλια μειώνονται και οι γηγενείς πηγές χρηματοδότησης δεν είναι ακόμη διαθέσιμες. Η απόλεια μεγάλου μέρους του κοινωνικού κεφαλαίου, που δημιουργήθηκε χάρη στο έργο της Κοινωνίας των Πολιτών και η επιστροφή στη βία αποτελούν υπαρκτό κίνδυνο.

⁽⁵⁾ CARDS (Κοινοτική στήριξη για την ανασυγκρότηση, την ανάπτυξη και τη σταθεροποίηση) που υιοθετήθηκε μαζί με τον κανονισμό του Συμβουλίου ΕΚ/2666/2000 της 05.12.2000.

4. Τα διαρθρωτικά προβλήματα της περιοχής και η επίδρασή τους στην ανάπτυξη της οργανωμένης Κοινωνίας των Πολιτών

4.1 Διαφορά

Αποτελεί το μεγαλύτερο διαρθρωτικό πρόβλημα της περιοχής και προέρχεται από την αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση, την έλλειψη σοβαρού και αποτελεσματικού θεσμικού και νομοθετικού πλαισίου, την απουσία ανεξάρτητης δικαστικής εξουσίας, τις κακές οικονομικές συνθήκες, τη φτώχεια και την ανυπαρξία ουσιαστικής παρέμβασης των οργανώσεων της ΚτΠ.

4.2 Παραβίαση ανθρωπίνων, ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων

Αυτή τη στιγμή, παρά τις προσπάθειες των Διεθνών Οργανισμών, οι οποίες ωστόσο δεν είναι πάντοτε επιτυχείς, εξακολουθούν να εντοπίζονται συστηματικά προβλήματα παραβίασης των ατομικών δικαιωμάτων από τις Αρχές. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι η δικαστική εξουσία, στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν φαίνεται να αντιλαμβάνεται και να παίζει το ρόλο της.

Η ένταξη των χωρών κατ' αρχήν στο θεσμικό πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης αποτελεί μία θετική εξέλιξη. Απουσιάζει όμως σε πολλές περιπτώσεις η πολιτική βούληση για την ουσιαστική εφαρμογή του ενώ η εισχώρηση των μειονοτικών και θρησκευτικών διαφορών στις κοινωνικές διαβουλεύσεις καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολο ένα ευρύ κλίμα προσέγγισης και συνδιαλλαγής.

4.3 Αναποτελεσματική διακυβέρνηση — Δημόσια Διοίκηση

Η πολιτική και κοινωνική αστάθεια, που προήλθαν από τις έντονες εσωτερικές πολιτικές αντιπαραθέσεις, αποτελούν τη βασική πηγή κακής διακυβέρνησης στην περιοχή η οποία παρουσιάζεται με σημαντικές δυσλειτουργίες στη Δημόσια Διοίκηση και οι οποίες με την σειρά τους τροφοδοτούν την ασυνδοσία και τη διαφθορά. Οι διεθνείς και ευρωπαϊκές προσπάθειες εκσυγχρονισμού των εν λόγω δημόσιων διοικήσεων δεν επέφεραν σημαντικά αποτελέσματα μέχρι σήμερα.

4.4 Απουσία διαλόγου με την ΚτΠ

Ο κοινωνικός διάλογος⁽⁶⁾ με τις οργανώσεις της ΚτΠ προϋποθέτει πλην του νομικού πλαισίου, αλληλοσεβασμό των εμπλεκόμενων μερών και προσπάθεια κατανόησης και άμβλυνσης των αντιθέσεων και, κυρίως, μία κουλτούρα συμβιβασμών των όποιων αντιθέσεων. Στην περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων δεν υπήρξε ποτέ ένας πραγματικός διάλογος λόγω των ολοκληρωτικών καθεστώτων και των ψευδεπίγραφων οργανώσεων, οι οποίες ελέγχονταν ασφυκτικά από τα καθεστώτα. Αναμφίβολα απαιτείται ικανός χρόνος για να υπάρξει η αναγκαία ποιότητα και το αναγκαίο βάθος στον κοινωνικό διάλογο.

4.5 Ανάγκη πιστοποιημένων αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της ΚτΠ

Η πληθώρα Οργανώσεων της ΚτΠ προκαλεί εύλογα ερωτήματα για την πραγματική κοινωνική κατάσταση στην περιοχή. Πολλές από

αυτές έχουν δημιουργηθεί κατ' απαίτηση ή προτροπή διεθνών οργανισμών και χρηματοδοτούνται από αυτούς, υποκαθιστώντας πολλές φορές την οφειλόμενη από το κράτος κοινωνική μέριμνα και φροντίδα. Άλλες πάλι έχουν οργανωθεί με πρωτοβουλίες διεθνών οργανώσεων της ΚτΠ και άλλων ΜΚΟ που επίσης επηρεάζουν άμεσα τις δράσεις τους. Μερικές, τέλος, προέρχονται από τοπικές πρωτοβουλίες στις οποίες υποκρύπτονται κομματικά, εθνικιστικά, μειονοτικά ή θρησκευτικά συμφέροντα.

5. Επισημάνσεις της ΕΟΚΕ για την κοινωνική — πολιτική — οικονομική κατάσταση των Δυτικών Βαλκανίων και την ευρωπαϊκή στρατηγική

5.1 Η ΕΕ έχασε σε διεθνές και τοπικό επίπεδο ένα σημαντικό κομμάτι της αξιοπιστίας της στην Γιουγκοσλαβική κρίση και στην διάρκεια του πολέμου στην τέως Ενωμένη Γιουγκοσλαβία, λόγω έλλειψης συγκεκριμένων πολιτικών παρεμβάσεων.

5.2 Στα πλαίσια της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να καθορίσει σαφέστερη πολιτική στρατηγική και να επιβεβαιώσει την παρουσία της στην περιοχή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να αυξήσει τη δέσμευσή της προκειμένου να βελτιώσει την ποιότητα των δράσεων της και της εικόνας της στην περιοχή.

5.3 Σημειώνεται ότι σε αρκετές περιοχές των Δ. Βαλκανίων, με ιδιαίτερη έμφαση στο Κόσοβο⁽⁷⁾, δεν έχει εμπειρωθεί το αίσθημα ασφάλειας και δεν έχει παγιωθεί η ειρήνη, λόγω των εθνοτικών διαφορών, η δε Ένωση Σερβίας και Μαυροβουνίου δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες για τη δημιουργία μιας δημοκρατικής Ένωσης Κρατών⁽⁸⁾.

5.4 Επισημαίνεται ότι η Βοσνία-Ερζεγοβίνη και το Κόσοβο αποτελούν πολιτειακά μορφώματα (κατασκευές) τα οποία έχουν επιβληθεί από τους διεθνείς οργανισμούς και δεν είναι βέβαιο ότι θα διατηρηθούν στο χρόνο. Απαιτείται λοιπόν άμεσα η ουσιαστική επίλυση των πολιτικών τους προβλημάτων με λύσεις που θα εγγυώνται την οικονομική ευημερία, την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτικών και θρησκευτικών ομάδων και την ενίσχυση των δημοκρατικών δομών με την εγγύηση των διεθνών οργανισμών. Η έναρξη πολυμερών διαπραγματεύσεων εντός του 2005 στα πλαίσια των Η.Ε για το μέλλον του Κοσόβου αποτελούν τη μοναδική ελπίδα για την επίλυση του κερηκτικού αυτού προβλήματος.

5.5 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ΕΕ οφείλει να αυξήσει την παρουσία της στην περιοχή, μέσω ισχυρών πρακτικών πολιτικών ενημέρωσης και επικοινωνίας και να ξεκαθαρίσει αφενός μεν την πολιτική της στην περιοχή, αφετέρου το κόστος για τις χώρες της ενσωμάτωσής τους στην ΕΕ⁽⁹⁾.

5.5.1 Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης θεωρούνται βασικά και μη διαπραγματεύσιμα και για τις χώρες των Δ. Βαλκανίων που επιθυμούν να ενταχθούν στην ΕΕ. Επισημαίνεται, όμως, ότι για να προχωρήσει ουσιαστικά η διαδικασία και να πληρωθούν τα κριτήρια αυτά, η ΕΕ θα πρέπει άμεσα με τους μηχανισμούς της, να παρέμβει όχι μόνον στα θεσμικά πλαίσια των χωρών, αλλά και στην εφαρμογή στην πράξη του κοινοτικού κεκτημένου.

⁽⁷⁾ Ψήφισμα του ΕΚ Ρ6ΤΑ(2005) 0131 Ανασυγκρότηση των Δ. Βαλκανίων — Ψήφισμα του ΕΚ σχετικά με την κατάσταση της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια

⁽⁸⁾ Αυστριακή Προεδρία της ΕΕ 2006 — Ομοσπονδιακό υπουργείο Εξωτερικών — 23 Νοεμβρίου 2005 — Ευρωπαϊκές υποθέσεις

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ «Ο ρόλος της Κοινωνίας των Πολιτών στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για τα Δυτικά Βαλκάνια». 10 Δεκεμβρίου 2003 — Εισηγητής: R. Confalonieri (ΕΕ C 80 της 30.03.2004, σελ. 158)

⁽⁶⁾ Conference on Strengthening Social Dialogue in the Western Balkan Countries, ΓΔ Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, ίσες ευκαιρίες, 6 — 7 Οκτωβρίου 2005, Σκόπια

5.6 Με βάση τα προηγούμενα ο καταλληλότερος δρόμος για την ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης σχετικής ευρωπαϊκής στρατηγικής πρέπει να περάσει μέσα από την ΚτΠ και τις οργανώσεις της. Πιο συγκεκριμένα, η Οργανωμένη Κοινωνία των Πολιτών παρέχει μοναδική ευκαιρία προκειμένου να διασφαλιστεί μια ομαλότητα στην μακροχρόνια πορεία μετάβασης και να εξασφαλιστεί ότι τα προγράμματα συνεργασίας και παρέμβασης θα αποδειχθούν πράγματι αποτελεσματικά για τους τελικούς αποδέκτες τους.

5.7 Η πληροφόρηση που διαθέτει η ΕΟΚΕ και η σχετική γνώση που απέκτησε για την περιοχή ιδιαίτερα μετά τη σύσταση της Υποεπιτροπής για τα Δ. Βαλκάνια, την οδηγούν στις παρακάτω διαπιστώσεις — επισημάνσεις:

5.7.1 Οι φυλετικές και εθνοτικές διαφορές μπορούν, ανά πάσα στιγμή, να προκαλέσουν σφοδρή οξύτητα στα Δ. Βαλκάνια διότι η ένταση υποκρύπτεται και σοβεί και μπορεί να εκδηλωθεί ξαφνικά.

5.7.2 Η ΚτΠ ⁽¹⁰⁾ έχει αρχίσει δειλά να παίζει το ρόλο της αλλά στηρίζεται συνήθως σε ξένες χρηματοδοτήσεις ενώ απουσιάζει η τεχνολογία αλλά και η αξιοπιστία σε ορισμένες περιπτώσεις.

5.7.3 Η αποδοχή του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ αποτελεί βασική προϋπόθεση την οποία οφείλουν να αποδεχτούν όλα τα Κράτη της περιοχής, εφόσον επιθυμούν να συνδεθούν με την ΕΕ.

5.7.4 Οι χώρες των Δ. Βαλκανίων χρειάζονται συνεχή άμεση και σοβαρή ενίσχυση τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τεχνολογίας για να στηρίξουν τους νεοπαγείς θεσμούς τους και να αποκτήσουν την αναγκαία δημοκρατική ευαισθησία. Η παροχή αυτής της βοήθειας θα πρέπει να συντονίζεται καλύτερα και, όσον αφορά την ΕΕ σε στενότερη συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Ανασυγκρότησης και των Αντιπροσωπειών της ΕΕ στην περιοχή.

5.7.5 Βασικό προαπαιτούμενο για την εξομάλυνση της κοινωνικής-οικονομικής ζωής των χωρών αποτελούν η ανάγκη ενίσχυσης πολυφωνικού και πολυμερούς διαλόγου και η δημιουργία δημοκρατικού νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας της ΚτΠ, που θα εφαρμόζεται στην πράξη.

Ειδικότερα αναφορικά με την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, απαιτούνται:

- α) Αναγνώριση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων.
- β) Αναγνώριση του ρόλου της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων.
- γ) Σεβασμός του δικαιώματος των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων να είναι καλά πληροφορημένες, να διαβουλευονται και να εκφράζουν άποψη επί όλων των οικονομικών και κοινωνικών θεμάτων.

5.7.6 Υπάρχει επίσης ανάγκη πάταξης της διαφθοράς με θέσπιση αυστηρών αλλά κατά το δυνατόν απλών κανόνων και απαρέγκλιτη τήρησή τους με τη χρήση νέων τεχνολογιών.

5.7.7 Υπάρχει, τέλος, ανάγκη για χρηματοδότηση των οργανώσεων της ΚτΠ, γεγονός που αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα

για την ανάπτυξή τους και ιδιαίτερα για την ανάπτυξη του διαλόγου.

5.7.8 Η δικαστική εξουσία πρέπει να αναδειχθεί σε στήριγμα της κοινωνίας. Γι' αυτό και απαιτείται ιδιαίτερη υποστήριξη και ενίσχυσή της ώστε να παίξει τον θεσμικό της ρόλο κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

5.7.9 Η οικονομική συνεργασία των Κρατών της περιοχής μεταξύ τους αποτελεί το κλειδί μιας συνολικής και ολοκληρωμένης πορείας μετάβασης προς το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Η συνεργασία αυτή θα βοηθήσει επίσης σημαντικά στη μείωση των εντάσεων και θα δημιουργήσει περαιτέρω δυνατότητες ανάπτυξης και ευημερίας.

5.7.10 Ο διαπολιτισμικός — διαθρησκευτικός — διεθνικός διάλογος πρέπει να διευκολύνει τη δημιουργία καναλιών προσέγγισης και επικοινωνίας των χωρών των Δ. Βαλκανίων. Στον τομέα αυτό, κρίσιμο ρόλο καλούνται να παίξουν οι θρησκευτικοί ηγέτες της περιοχής αποτρέποντας τις εντάσεις και υποστηρίζοντας τις προσπάθειες ενίσχυσης του διαλόγου.

5.7.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής μπορεί να επιτευχθεί μέσω στήριξης των άμεσων ξένων επενδύσεων και των αναγκών ιδιωτικοποιήσεων, οι οποίες θα μεταφέρουν κεφάλαια και τεχνολογία, θα βοηθήσουν στη μείωση του δημοσίου τομέα και θα αποτελέσουν την απαραίτητη σημαντικών θετικών εξελίξεων για όλα τα εκκρεμή κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός πρέπει εκτός του θεσμικού πλαισίου να λειτουργήσει αξιόπιστα και με εφαρμογή των διεθνών αναγνωρισμένων και πιστοποιημένων κανόνων ο τραπεζικός τομέας ώστε να παταχθεί η διαφθορά σε όλες τις μορφές (έξπλυμα χρήματος, λαθρεμπόριο, κλπ).

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η ΕΤΕπ καλούνται να παίξουν έναν ιδιαίτερο ρόλο συντονιστή στην περιοχή.

5.7.12 Οι Διεθνείς Οργανισμοί (ΔΝΤ, Διεθνής Τράπεζα, ΔΟΕ, ΗΕ κλπ) οφείλουν να συνεργαστούν στενότερα με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της ΚτΠ για ενίσχυση του ρόλου τους στο επίπεδο των κοινωνιών της περιοχής των Δ. Βαλκανίων.

5.7.13 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι ο συντονισμός μεταξύ διαφόρων φορέων της ΕΕ στην περιοχή έχει βελτιωθεί βαθμιαία. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ανασυγκρότησης (EAR — European Agency for Reconstruction) διαχειρίζεται προγράμματα εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ, κάποια από τα οποία προαπειτούν ή συνεπάγονται την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων ή ειδικότερα την κατάρτιση του εργατικού δυναμικού. Έχει επίσης σημασία να αναφερθεί η εργασία του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος Κατάρτισης (ETF — European Training Foundation) και του CEDEFOP — European Centre for the Development of Vocational Training, το οποίο, χάρη στην άριστη συνεργασία του με το ETF, αλλά και την άμεση γειτνίασή του, θα μπορούσε να θέσει την πλούσια εμπειρία και τεχνολογία του στη διάθεση των χωρών της περιοχής. Εκτός από τους φορείς της ΕΕ θα πρέπει επίσης να τονιστεί ο ρόλος του Συμφώνου Σταθερότητας, παρά το ότι το μέλλον του παραμένει ασαφές, πράγμα που θα μπορούσε να αποδυναμώσει την επίδρασή του στην περιοχή.

⁽¹⁰⁾ Ψήφισμα ΕΚ Ρ6-ΤΑ (2005) 131

6. Προτάσεις και συστάσεις της ΕΟΚΕ

6.1 Ο ρόλος και οι ευθύνες της ΕΟΚΕ

Απαιτείται μία νέα προοπτική προσέγγισης — με όρους κοινωνίας των πολιτών — της σημερινής οικονομικής, κοινωνικής και πολιτισμικής πραγματικότητας των Δυτικών Βαλκανίων, προς το αντίστοιχο ευρωπαϊκό κεκτημένο, χρειάζεται μια νέα θεώρηση της σχετικής πορείας. Απαιτείται, καταρχήν, αξιοποίηση της σχετικής εμπειρίας που αποκτήθηκε από τη μεγάλη διεύρυνση μέσω των Μεικτών Συμβουλευτικών Επιτροπών (Joint Consultative Committees — JCC) και μια μεγαλύτερη εμπλοκή της ευρωπαϊκής οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σ' όλες τις διαδικασίες διαμόρφωσης και ανάπτυξης των σχετικών πολιτικών. Απαιτείται, επίσης, μια πιο συστηματική και σαφώς θεσμική εμπλοκή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών ένθεν κακειθεν, στις πολιτικές διαδικασίες διαβούλευσης, μεταξύ ΕΕ και αντίστοιχων Βαλκανικών Κυβερνήσεων. Απαιτούνται, τέλος, ολοκληρωμένες δράσεις κατά περιοχή και στόχο.

6.1.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί εαυτήν ιδιαίτερα κατάλληλη, με σημαντική τεχνογνωσία⁽¹⁾ και αξιόλογους ανθρώπινους πόρους, που αποκτήθηκαν κατά τις διαπραγματεύσεις εισόδου στην Ε.Ε. των δέκα νέων Κρατών — Μελών με τις Μεικτές Συμβουλευτικές Επιτροπές, αλλά και τις ΜΣΕ της Βουλγαρίας, Ρουμανίας και Τουρκίας που βρίσκονται ακόμα σε λειτουργία, για να παίξει έναν πιο ενεργό ρόλο στην ανάπτυξη των ως άνω πολιτικών σε συνδυασμό και σε συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών και μέσω της συνδιοργάνωσης κοινών πρωτοβουλιών στην περιοχή.

6.1.2 Ιδιαίτερα, μετά τη σύσταση της Υποεπιτροπής για τα Δ. Βαλκάνια και τις επισκέψεις μελών της στην περιοχή, η ΕΟΚΕ κατέχει καλή πληροφόρηση και συνδέσμους, ώστε να εξυπηρετήσει τους στόχους της Ατζέντας της Θεσσαλονίκης στα σημαντικότερα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα στα οποία απαιτείται πιο ενεργή και ταχύτερη ενσωμάτωση των ευρωπαϊκών θεσμών και θέσεων στις χώρες των Δ. Βαλκανίων.

6.1.3 Με βάση την προηγούμενη κατεύθυνση, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντική την πρωτοβουλία της για την οργάνωση το 2006, στην έδρα της, Forum με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών των Δυτικών Βαλκανίων γιατί θα φέρει σε άμεση επαφή όλες τις

(1) Η ΕΟΚΕ έχει μέχρι σήμερα συνεισφέρει τα εξής σχετικά με τα Δ. Βαλκάνια: 1) Ενημερωτική έκδοση με θέμα Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ορισμένες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, υιοθέτηση: 23.07.1998, Εισηγητής: ο κ. Σκλαβούνος (CES 1025/98 fin), 2) Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα «Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στα Δ. Βαλκάνια» Εισηγητής: ο κ. Σκλαβούνος (ΕΕ C 193 της 10.07.2001, σελ.99), 3) Σχέδιο Δράσης «Προαγωγή του Πνεύματος και της πρακτικής του κοινωνικού διαλόγου και της συμμετοχής της Κοινωνίας των Πολιτών και συναφών δικτύων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη» σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΙΕΕ) και τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ), 4) Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας «Προαγωγή της συμμετοχής των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (ΝΑΕ) — Εμπειρίες και μελλοντικές προκλήσεις» - Εισηγητής: C. Wilkinson (ΕΕ C 208 της 03.09.2003, σελ. 82), 5) Διερευνητική Γνωμοδότηση: «Ο ρόλος της Κοινωνίας των Πολιτών στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για τα Δ. Βαλκάνια» — 10 Δεκεμβρίου 2003 - Εισηγητής: R. Confalonieri (ΕΕ C 80 της 30.03.2004, σελ. 158), 6) Γνωμοδότηση CESE «Ευρύτερη Ευρώπη - Γειτονικές σχέσεις : ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας» Εισηγητρια: η κ. Alleweldt (ΕΕ C 80 της 30.03.2004, σελ. 148).

σημαντικές οργανώσεις της ΚτΠ των Δ. Βαλκανίων με την ΕΟΚΕ αλλά και τα ευρωπαϊκά όργανα γενικότερα. Ζητά από την Επιτροπή να στηρίξει με κάθε πρόσφορο μέσο την πρωτοβουλία αυτή, καθώς και τις πρωτοβουλίες της για ενίσχυση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και να λάβει σοβαρά υπόψη της τα αποτελέσματα του Forum.

6.1.3.1 Η ΕΟΚΕ προτίθεται να παράσχει τις καλές της υπηρεσίες, εφόσον της ζητηθεί, για να φέρει σε επαφή τις οργανώσεις της ΚτΠ με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές, ώστε να υπάρξει μεταφορά τεχνογνωσίας και να καταστεί παραγωγικότερη η δραστηριότητά τους στις χώρες των Δ. Βαλκανίων.

6.1.3.2 Παράλληλα η ΕΟΚΕ δηλώνει ότι ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τις οργανώσεις της ΚτΠ οι οποίες αντιμετωπίζουν προβλήματα χρηματοδότησης και αδυνατούν να αντεπεξέλθουν με ίδιους πόρους στα έξοδα λειτουργίας τους. Γι αυτό και τάσσεται υπέρ της ενίσχυσής τους στα πλαίσια της υλοποίησης του Συμφώνου Σταθερότητας.

6.1.3.3 Αντίστοιχο ενδιαφέρον εκφράζει η ΕΟΚΕ και για τα προβλήματα του αγροτικού κόσμου των χωρών των Δ. Βαλκανίων. Για το λόγο αυτό καλεί την Επιτροπή να εξετάσει με ιδιαίτερη επιμέλεια τα προβλήματα αυτά και να προσφέρει την απαραίτητη γνώση και εξειδίκευση που απαιτούνται για τον εκσυγχρονισμό του πρωτογενούς τομέα.

6.1.3.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η προώθηση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων και η οικονομική ανάπτυξη της περιοχής αποτελούν βασικότατο παράγοντα για την επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων. Η στήριξη των ΜΜΕ⁽²⁾ και των αγροτικών επιχειρήσεων μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οικονομική ευημερία της περιοχής και μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών που έχουν ήδη εφαρμοσθεί στα Κράτη Μέλη της Ε.Ε. Η ΕΟΚΕ διαθέτει την αναγκαία τεχνογνωσία και το ανθρώπινο δυναμικό για να ενισχύσει τέτοιες προσπάθειες.

6.1.3.5 Προς την κατεύθυνση αυτή και σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να συμμετέχει σε εθνικές και τοπικές ενημερωτικές συναντήσεις με την Κοινωνία των Πολιτών.

6.1.3.6 Η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να συμβάλλει στη διάδοση πληροφοριών σχετικά με τις δραστηριότητες των διεθνών οργανισμών στην περιοχή που είναι συναφείς με τις διοργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών. Επιπλέον, στα πλαίσια της κοινής δήλωσης μεταξύ του Γενικού Διευθυντή της ΔΟΕ και της Προέδρου της ΕΟΚΕ, θα μπορούσε να αναπτύξει κοινές δραστηριότητες με τη ΔΟΕ στην περιοχή, ειδικότερα για την ενδυνάμωση του κοινωνικού διαλόγου.

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Τα Δ. Βαλκάνια και η Ευρωπαϊκή ενοποίηση, COM (2003) 285 τελικό — 21.5.2003.

6.1.3.7 Η ΕΕ και η ΕΟΚΕ οφείλουν να σχεδιάσουν, να υποκινηθούν και να υποστηρίξουν συστηματικές αναλύσεις — μελέτες για την κοινωνική κατάσταση στα Δ. Βαλκάνια και την πρόοδο της ΚτΠ και οι οποίες θα εστιάζουν κυρίως στη σχέση «προσπάθειας/ επένδυσης — αποτελέσματος». Για το σκοπό αυτό μπορούν να χρησιμοποιηθούν «δείκτες απόδοσης» (ή να συνταχθούν νέοι, όπου δεν υπάρχουν) τόσο «σκληρών» (hard) όσο και «μαλακών» (soft) επενδύσεων, ώστε να εντοπιστούν τυχόν αδυναμίες ή κενά στις μέχρι τώρα εφαρμοζόμενες πολιτικές και δράσεις της ΕΕ και να γίνουν οι αναγκαίες βελτιώσεις ή αναθεωρήσεις [π.χ. ταξινόμηση των διάφορων οργανώσεων της ΚτΠ με γνώμονα ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά τους (π.χ. αιτίες ή αφορμές δημιουργίας τους, σκοπός, καταστατικό, γεωγραφική κάλυψη, τρόπος λειτουργίας και ελέγχου τους, πηγές, ύψος και ποσοστά χρηματοδότησης κλπ)].

6.2 Η ΕΟΚΕ είναι έτοιμη να δημιουργήσει τις Μεικτές Συμβουλευτικές Επιτροπές με όλα τα Κράτη της περιοχής μόλις οι συνθήκες το επιτρέψουν.

6.3 Η ΕΟΚΕ, με βάση τις σχετικές εμπειρίες και γνώσεις που απέκτησε από τις επαφές της με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων προτρέπει και συνιστά κατά περίπτωση τα εξής:

6.3.1 Στις εθνικές και περιφερειακές πολιτικές δυνάμεις των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων

6.3.1.1 Συνιστά στις χώρες των Δ. Βαλκανίων να προσεγγίσουν με μεγαλύτερη ένταση το κοινοτικό κεκτημένο ιδιαίτερα εκείνο που αφορά στην προστασία των ατομικών και κοινωνικών — συλλογικών δικαιωμάτων, μέσω προσωρινών Σχεδίων Εθνικής Ανάπτυξης, παρόμοιων με αυτό που προετοίμασε η Τουρκία, ώστε να προετοιμασθούν για την απορρόφηση της μελλοντικής βοήθειας της ΕΕ.

6.3.1.2 Προτρέπει τις αντίστοιχες Κυβερνήσεις να εντείνουν τις προσπάθειες εκδημοκρατισμού και στήριξης της κοινωνικής συνοχής ενισχύοντας το διάλογο με τις Οργανώσεις της ΚτΠ.

6.3.1.3 Η ΕΟΚΕ καλεί όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να επιδείξουν ιδιαίτερο σεβασμό στις εθνικές και θρησκευτικές μειονότητες κατοχρώνοντας τα ατομικά, θρησκευτικά και πολιτικά δικαιώματά τους και προστατεύοντας τα θρησκευτικά και πολιτιστικά μνημεία.

6.3.1.4 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρόοδο της ολοκλήρωσης των διαδικασιών με όλες τις χώρες των Συμφωνιών Σταθεροποίησης και Σύνδεσης.

6.3.2 Στα πολιτικά όργανα της Ένωσης

6.3.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρώντας ότι, λόγω έλλειψης τεχνογνωσίας και νομοθετικού πλαισίου, τα επιμέρους προβλήματα της ισότητας των δύο φύλων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της προστασίας των καταναλωτών και των μειονεκτικών ομάδων είναι ιδιαίτερα σοβαρά στην περιοχή, καλεί την Επιτροπή να βοηθήσει τις χώρες των Δ. Βαλκανίων ώστε να προχωρήσουν με ταχύτερους ρυθμούς στον αναγκαίο εκσυγχρονισμό.

6.3.2.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή ενόψει της έναρξης διαδικασιών για την περαιτέρω ενίσχυση των δεσμών της Ε.Ε. με τα Κράτη της περιοχής και μετά τις επί μέρους Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης που υπεγράφησαν με την ΠΓΔΜ και την Κροατία, να εντείνει τις προσπάθειες ολοκλήρωσης των διαδικασιών και με τα υπόλοιπα κράτη της περιοχής και να επιδείξει ισχυρότερη πολιτική βούληση και καλύτερο συντονισμό για την προώθηση όλων των θεμάτων της Ατζέντας Θεσσαλονίκης⁽¹³⁾.

6.3.2.3 Ειδικότερα σ' ότι αφορά στην Ατζέντα της Θεσσαλονίκης, επισημαίνει ότι τη θεωρεί ένα σημαντικό κείμενο συνεργασίας το οποίο όμως χρειάζεται συνεχή επικαιροποίηση.

6.3.2.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την Παιδεία ως το σημαντικότερο πεδίο στήριξης της ΕΕ, προς τις κοινωνίες των Δυτικών Βαλκανίων. Η καλύτερη Παιδεία και η μείωση του αναλφαριθμητισμού μπορούν να αμβλύνουν ουσιαστικά τις έντονες εθνοτικές, θρησκευτικές και μειονοτικές διαφορές που υπάρχουν και σε συνδυασμό με την οικονομική ευημερία και την ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών να οδηγήσουν τους λαούς των Δ. Βαλκανίων σε καλύτερα επίπεδα διακυβέρνησης. Η Επιτροπή μπορεί να παίξει έναν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στα θέματα παιδείας — πολιτισμού, αναπτύσσοντας ιδιαίτερα προγράμματα ενίσχυσης με ανταλλαγή επιστημονικού προσωπικού και κατάρτιση νέων επιστημόνων.

6.3.2.5 Στο πλαίσιο των προηγούμενων επισημαίνεται έντονα το γεωπολιτικό-οικονομικό και κοινωνικό κενό που τείνει να δημιουργηθεί στην προοπτική της ΕΕ, με την απουσία των χωρών των Δ. Βαλκανίων, από τις δομές της.

6.3.2.6 Συνεπώς συνιστάται ολοκληρωμένη ενσωμάτωση των Δυτικών Βαλκανίων στην στρατηγική ανάπτυξης της ΕΕ, μέσω της ενίσχυσης της Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης και της λήψης επιπλέον μέτρων, εάν υπάρχει ανάγκη, λόγω των ιδιαίτερων δυσκολιών της περιοχής.

6.3.2.7 Συνιστάται, επίσης, ένας καλύτερος συντονισμός μεταξύ των πολιτικών οργάνων της Ένωσης, αλλά και των συμβουλευτικών της οργάνων (ΕΟΚΕ & Επιτροπή Περιφερειών) με στόχο τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικότερης ανάπτυξης του εν λόγω προγράμματος.

6.3.2.8 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η οριστική διευθέτηση του θέματος της κρατικής υπόστασης του Κοσόβου είναι ζωτικής σημασίας για την ασφάλεια, την ειρήνη και την σταθερότητα στην περιοχή και καλεί το Συμβούλιο, την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, να συμβάλλουν στις προσπάθειες των ΗΕ και του Ειδικού Μεσολαβητή του Γ. Γραμματέα των ΗΕ.

6.3.2.9 Η ΕΕ οφείλει να παράσχει ειδικό καθεστώς εισόδου (visas) στους εκπροσώπους της οργανωμένης ΚτΠ και στους εκπροσώπους αντιπροσωπευτικών οργανώσεων, επιδεικνύοντας γενικότερα σχετική ελαστικότητα⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ Το Θεματολόγιο της Θεσσαλονίκης για τα Δυτικά Βαλκάνια: Αποσπάσματα από τα συμπεράσματα διαδοχικών Συμβουλίων γενικών και εξωτερικών υποθέσεων, 16 Ιουνίου 2003

⁽¹⁴⁾ Ψήφισμα ΕΚ Ρ6-ΤΑ(2005) 0131

6.3.2.10 Η ΕΕ πρέπει να προχωρήσει σε αξιολόγηση των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά το καταστατικό τους, τους σκοπούς τους, την οργάνωση και λειτουργία τους, το πεδίο δραστηριότητάς τους (δημόσιος, ιδιωτικός τομέας), το βαθμό αντιπροσωπευτικότητάς τους (στο σύνολο των επιχειρήσεων και των εργαζομένων αντίστοιχα ή κατά κλάδο) κλπ., ώστε να έχουμε αξιόπιστες οργανώσεις με τις οποίες θα συνεργάζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αναλύσεις αυτού του είδους, μπορεί να διευκολυνθούν περαιτέρω, αν η ΕΕ θέσει τη συλλογή και δημοσιοποίηση των αναγκαίων προς τούτο στοιχείων (δηλ. τη διαφάνεια) ως απαραίτητη προϋπόθεση για την έγκριση εκ μέρους της, κάθε είδους υποστήριξης προς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της ΚτΠ.

Το έργο αυτό μπορεί να εκτελεστεί είτε εσωτερικά, δηλ. από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ (Επιτροπή, ΕΟΚΕ, κλπ.) είτε, εφόσον κριθεί αναγκαίο, με εξωτερική ανάθεση, ολική ή μερική.

6.3.3 Στις γειτονικές, στα Δυτικά Βαλκάνια, χώρες-μέλη της Ένωσης και στις ευρωπαϊκές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

6.3.3.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά στις χώρες — μέλη της ΕΕ (όπως π.χ. η Ιταλία, η Ουγγαρία, η Σλοβενία και η Ελλάδα) να αναλάβουν δράσεις ενίσχυσης της ΚτΠ των χωρών των Δ. Βαλκανίων κυρίως σε θέματα στρατηγικής, αξιοποίησης ανθρωπίνων πόρων, διοίκησης και εξευρωπαϊσμού των θεσμικών και νομοθετικών πλαισίων.

6.3.3.2 Παράλληλα η ΕΟΚΕ συνιστά ακόμη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση των ευρωπαϊκών οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων, αλλά και των ευρωπαϊκών οργανώσεων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών γενικότερα, για προώθηση της ενσωμάτωσης των αντίστοιχων οργανώσεων των Δυτικών Βαλκανίων στις σχετικές ευρωπαϊκές δομές και λειτουργίες.

6.3.3.3 Επισημαίνεται ότι τόσο οι δράσεις των χωρών-μελών, που περιβάλλουν τα Δυτικά Βαλκάνια, όσο και οι αντίστοιχες δράσεις των ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών θα πρέπει να ενταχθούν στο ως άνω μεσομακροπρόθεσμο πρόγραμμα οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανάπτυξης.

6.4 Θέματα χρηματοδοτήσεων

6.4.1 Η ΕΕ διαθέτει ένα σύνολο χρηματοδοτικών εργαλείων τα οποία στοχεύουν στην ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια. Παράλληλα άλλοι διεθνείς οργανισμοί ή χώρες, παρέχουν αναπτυξιακή βοήθεια σε αρκετούς οργανισμούς της Κοινωνίας των Πολιτών στα Δυτικά Βαλκάνια. Παρά το γεγονός ότι βοήθεια σαν και αυτή μπορεί γενικά να χαρακτηριστεί θετική υπάρχουν αρκετοί κίνδυνοι οι οποίοι συνδέονται κυρίως με τον τρόπο με τον οποίο η βοήθεια αυτή δίνεται προς τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Τα σοβαρότερα προβλήματα τα οποία έχουν παρατηρηθεί κατά την διαδικασία εφαρμογής διεθνών έργων αναπτυξιακής βοήθειας στα Δυτικά Βαλκάνια είναι κυρίως τα παρακάτω.

6.4.1.1 Η διεθνής βοήθεια προς τα Δυτικά Βαλκάνια μπορεί σε οικονομικούς όρους να είναι σχετικά πολύ μεγάλη, αλλά τις περισσότερες φορές προωθεί προτεραιότητες οι οποίες έχουν καθοριστεί από τους δωρητές της βοήθειας χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις τις πραγματικές τοπικές ανάγκες. Η διεθνής αναπτυξιακή βοήθεια (σε

ό,τι αφορά την κοινωνία των πολιτών) αποτυγχάνει στις περισσότερες περιπτώσεις να υπολογίσει τα ενδιαφέροντα των τοπικών ενδιαφερομένων ομάδων (stakeholders) και εκλαμβάνει τις προσπάθειες για θεσμικές μεταβολές ως μεμονωμένες προσπάθειες που δεν συνδέονται με τις υφιστάμενες δομές της εξουσίας και της κοινωνικής οργάνωσης καθώς και με τα συμφέροντα και τις παραδόσεις των χωρών που λαμβάνουν βοήθεια. Σε πολλές περιπτώσεις το σύνολο των έργων δίνεται σε ΜΚΟ στις χώρες — δέκτες της βοήθειας, οι οποίες (ΜΚΟ) είναι ολοκληρωτικά εξαρτώμενες από τα προγράμματα διεθνούς βοήθειας και υποβάλουν προτάσεις για έργα τα οποία είναι σύμφωνα με τις προτεραιότητες των δωρητών και όχι με τις ανάγκες των αποδεκτών της βοήθειας.

6.4.1.2 Η αποδοτικότητα των προγραμμάτων διεθνούς αναπτυξιακής βοήθειας στα Δυτικά Βαλκάνια είναι εξαιρετικά μειωμένη λόγω της έλλειψης συντονισμού μεταξύ των διαφόρων δωρητών και της εξαιρετικά μικρής σε βάθος χρόνου στήριξης των προγραμμάτων που χρηματοδοτούν πολλές φορές απομονωμένα έργα. Σε πολλές περιπτώσεις έργα τα οποία άρχισαν να παρουσιάζουν ουσιαστικά αποτελέσματα εγκαταλείφθηκαν καθώς οι δωρητές άλλαξαν τις προτεραιότητες χρηματοδότησης πολύ σύντομα, σχεδιάζοντας με βάση χρονικά διαστήματα πολύ μικρότερα από αυτά που πραγματικά χρειάζονται στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων. Πρέπει να γίνει αντιληπτό στους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς της ΕΕ και των άλλων διεθνών οργανισμών ότι η αλλαγή προτεραιοτήτων χρηματοδότησης σε σύντομα χρονικά διαστήματα δεν είναι αποτελεσματική. Τα προγράμματα κατάρτισης και capacity building ανήκουν κατά κανόνα στην κατηγορία αυτή. Η υποστήριξη επίσης θεσμικών φορέων γίνεται αποσπασματικά και συνήθως μέσω συνεδρίων και μικρών σεμιναρίων και όχι ουσιαστικής τεχνικής βοήθειας.

6.4.1.3 Πολλές ΜΚΟ ασχολούνται με κοινωνικές εργασίες για να μπορέσουν να παράγουν εισόδημα, γεγονός που έχει μειώσει σημαντικά την ικανότητα αυτών των ΜΚΟ να δημιουργήσουν πραγματικούς δεσμούς με την κοινωνία και να ανταποκριθούν στους καταστατικούς τους σκοπούς. Πολλές ΜΚΟ εκλαμβάνουν τον ρόλο τους ως διαχειριστές προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας και λειτουργούν με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια στοχεύοντας σε μεγαλύτερες χρηματοδοτήσεις.

6.4.2 Έχοντας υπόψη μας την ανάγκη να αντιμετωπισθούν τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν για μία πιο ουσιαστική βοήθεια στην οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, η ΕΟΚΕ προτείνει τα παρακάτω σε ό,τι αφορά την χρηματοδότηση ανάλογων έργων.

6.4.2.1 Η ΕΕ πρέπει να στοχεύσει σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, τα οποία σήμερα βρίσκονται σε εξέλιξη αλλά και αυτά που είναι υπό διαμόρφωση για την περίοδο 2007 — 2013, κυρίως στους τομείς της δημοκρατικής διακυβέρνησης, της οικονομικής διοίκησης και της περιβαλλοντικής διαχείρισης.

6.4.2.2 Οι κυβερνήσεις των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων πρέπει να αναπτύξουν σαφή επιχειρησιακά προγράμματα για την ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών. Τα προγράμματα αυτά πρέπει να συζητηθούν με την ΕΕ. Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία τακτικής επικοινωνίας μεταξύ της Επιτροπής της ΕΟΚΕ και των τοπικών κυβερνήσεων για την ανάπτυξη αυτών των προγραμμάτων.

6.4.2.3 Πρέπει να δημιουργηθεί ένας πολύ ισχυρός μηχανισμός ο οποίος θα παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας στον τομέα της κοινωνίας των πολιτών. Στον μηχανισμό αυτό η ΕΟΚΕ μπορεί να έχει ένα σημαντικό ρόλο.

6.4.2.4 Είναι αναγκαίο να προσαρμοσθεί ο σχεδιασμός των προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας στις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας των πολιτών. Η αναπτυξιακή βοήθεια η οποία στοχεύει στη δημιουργία νέων θεσμών της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να χρησιμοποιήσει εκτεταμένα την τεχνική υποστήριξη της ΕΟΚΕ.

6.4.2.5 Μπορεί να δημιουργηθεί, μετά την ολοκλήρωση του Forum για τα Δ. Βαλκάνια που διοργανώνει η ΕΟΚΕ, μία μόνιμη τεχνοκρατική ομάδα εργασίας μεταξύ της Ομάδας Επαφής της ΕΟΚΕ και αντιπροσώπων από την οργανωμένη Κοινωνία των Πολιτών των Δυτικών Βαλκανίων. Η ομάδα αυτή θα παρέχει βοήθεια στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τη διαμόρφωση στρατηγικής και επιχειρησιακής ατζέντας, και θα μεταφέρει

βέλτιστες πρακτικές και τεχνογνωσία για την ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών μεταξύ των μελών της ΕΕ και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων.

6.4.2.6 Στο προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2007-2013 ο στόχος «χωρική συνεργασία» πρέπει να λάβει υπόψη του και τα χρηματοοικονομικά μέσα που θα σχεδιασθούν για την βοήθεια τρίτων χωρών. Οι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί για τις τρίτες χώρες πρέπει να γίνουν απλούστεροι, χωρίς να θυσιάζουν βέβαια την υφιστάμενη διαφάνειά τους και να στηριχθούν σε προγράμματα γειτονίας. Η εμπειρία προγραμμάτων όπως το CADSES πρέπει να χρησιμοποιηθεί και να επεκταθεί σε ποσοτικούς όρους.

6.4.2.7 Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας για την κοινωνία των πολιτών, η ΕΕ πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τα αναπτυξιακά προγράμματα άλλων διεθνών οργανισμών. Η συνεργασία με τα προγράμματα και τις ειδικές υπηρεσίες του ΟΗΕ πρέπει να εμβαθύνει και να αποκτήσει επιχειρησιακό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 17 Μαΐου 2006.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Διαφύλαξη της βιοποικιλότητας — Η θέση και η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών»

(2006/C 195/24)

Με επιστολή της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 2005, η αυστριακή προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ ζήτησε από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με βάση το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να εκπονήσει γνωμοδότηση για το ακόλουθο θέμα: «Εκστρατεία της ΕΕ για την διατήρηση της βιοποικιλότητας — Η θέση και η συμβολή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών»

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 26 Απριλίου 2006 με εισηγητή τον κ. RIBBE.

Κατά την 427^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 17^{ης} και 18^{ης} Μαΐου 2006 (συνεδρίαση της 18^{ης} Μαΐου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 125 ψήφους υπέρ, χωρίς ψήφους κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Κύρια σημεία των συμπερασμάτων και των συστάσεων της ΕΟΚΕ

1.1 Η βιοποικιλότητα αποτελεί τη βάση και την εγγύηση για την ύπαρξη ζωής στον πλανήτη μας. Επομένως, ο άνθρωπος οφείλει να επιδιώκει τη διατήρηση της σταθερότητας των οικοσυστημάτων, διασφαλίζοντας κατά αυτόν τον τρόπο και το δικό του οικονομικό συμφέρον. Η διατήρηση της βιοποικιλότητας επιβάλλεται, ωστόσο, και ως ευθύνη του ανθρώπου έναντι της δημιουργίας. Η προστασία της βιοποικιλότητας δεν αποτελεί επομένως «πολυτέλεια» που μπορούμε, εάν θέλουμε, να την διασφαλίσουμε ή όχι.

1.2 Ο άνθρωπος είναι εκείνος που αποκομίζει το μεγαλύτερο όφελος από τη βιοποικιλότητα αλλά συγχρόνως και η βασική αιτία των απωλειών της.

1.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η βιοποικιλότητα στην Ευρώπη εξακολουθεί να απειλείται σε μεγάλο βαθμό. Η αρνητική τάση που σημειώθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες δεν αναγίτηθηκε, παρά τα μέτρα που έχουν ληφθεί έως σήμερα από την ΕΕ.

1.4 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι όλα τα ευρωπαϊκά όργανα αλλά και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης για τη διαφύλαξη της βιοποικιλότητας, ανέλαβαν τη δέσμευση όχι μόνο να αναχαιτίσουν την αρνητική αυτή τάση, αλλά και να την αντιστρέψουν.

1.5 Ωστόσο, το χάσμα ανάμεσα στις φιλοδοξίες και στην πραγματικότητα είναι τεράστιο: Ο δημόσιος τομέας δεν διέθεσε έως σήμερα τις πιστώσεις που θα μπορούσε να αναμένει κανείς από τον τομέα αυτό για την προστασία της βιοποικιλότητας. Ενώ ο δημόσιος τομέας θα έπρεπε να λειτουργεί υποδειγματικά όσον αφορά στη βιοποικιλότητα, συντελεί συχνά με τις αποφάσεις σχεδιασμού του και τα προγράμματα προώθησης που υιοθετεί, στην επιδείνωση της κατάστασης. Σ' αυτό προστίθεται και το γεγονός ότι οι μεγαλύτερες περικοπές πιστώσεων για την οικονομική περίοδο 2007-2013 θα πραγματοποιηθούν ακριβώς στις ευρωπαϊκές πολιτικές οι οποίες έχουν ιδιαίτερη σημασία για την προστασία της βιοποικιλότητας.